

УДК 597-11:639.3

Тучапська А. Я. *, Фріштак О. М. *, Морміль Л. В. ** ©

* ІРГ НААН, м. Київ;

** Львівська дослідна станція ІРГ НААН, смт Любінь Великий

**ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ КРОВІ МОЛОДІ ЛЮБІНСЬКОГО
ЛУСКАТОГО КОРОПА ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ ВИРОЩУВАННЯ**

Вивчено динаміку гематологічних показників крові молоді любінського лускатого коропа при проведенні традиційних заходів інтенсифікації природної кормової бази та за інтродукції кормового зоопланктону.

Ключові слова: *короп, цьоголітки, однорічки, інтродукція, зоопланктон, гемоглобін, еритроцити, насиченість еритроцитів гемоглобіном, гематокрит.*

Вивчення гематологічних показників посідає особливу нішу серед фізіолого-біохімічних досліджень риб, оскільки вони дозволяють оцінити фізіологічний стан організму в певних умовах вирощування [1,2]. Одночасно на кількість еритроцитів та вміст гемоглобіну у риб впливають умови середовища та склад раціону[3], що дає можливість оцінити їх відповідність фізіологічним потребам риб для максимального росту. Відомо, що зниження рівня забезпечення коропа природними кормами в період активного росту призводить до негативних змін в обміні речовин у зимовий час, що супроводжується підвищеним відходом риб[4].

При вирощуванні племінних цьоголіток коропа використовують заходи інтенсифікації їх росту, які проводять у двох напрямках – покращення якості штучних кормів та удобрення ставів і інтродукція кормового зоопланктону з метою збагачення раціону природними кормами [5].

Фізіолого-біохімічна характеристика любінської лускатої породи коропа у літературі наявна, проте вона характеризує показники крові риб різного віку за оптимальних умов вирощування [6]. Метою даної роботи було визначити та проаналізувати важливі показники - індикатори стану організму риб, а саме: вміст еритроцитів, гемоглобіну та насиченість ним еритроцитів, гематокритної величини у крові цьоголіток і однорічок любінського лускатого коропа при проведенні інтенсифікаційних заходів, направлених на збільшення частки природних кормів у їх раціоні.

Матеріали і методи. Робота виконувалася на базі Львівської дослідної станції Інституту рибного господарства НААН України. Вирощування цьоголіток любінського лускатого коропа проводили у двох вирощувальних ставах площею 2,49 та 2,44 га, які були зарибнені 3-х денними личинками любінського лускатого коропа з розрахунку 30 тис. екз./га.

З метою підвищення продуктивності і стимуляції розвитку природної кормової бази у обидва стави, перед зарибненням личинкою, вносили перегній від ВРХ із розрахунку 4 т/га та маточну культуру дафнії із розрахунку 2 кг/га.

У дослідному ставі впродовж липня періодично проводили інтродукцію зоопланктону із ставу-культиватора, основу якого становила *Daphnia magna* Straus, всього внесено 60 кг/га зоопланктону. Також у цьому ставі в липні-серпні проводили культивування *Daphnia magna* у садку із капронового сита об'ємом 20 м³, що забезпечило додаткове внесення дафній в кількості 5 кг/га.

Протягом усього вегетаційного сезону цьоголіток коропа у дослідному ставі годували подрібненими зерновими кормами. У контрольному ставі також годували зерновими кормами, тільки у другій половині липня - комбікормом із вмістом протеїну 23,5%.

Зимівля цьоголіток коропа дослідної та контрольної груп проходила в поряд розміщених ставах при оптимальних умовах.

Гематологічні показники у цьоголіток коропа визначали в кінці вегетаційного періоду, в однорічок навесні при розвантаженні зимувальних ставів. Кров відбирали із серця за допомогою піпеток Пастера. Концентрацію гемоглобіну визначали гемоціанідним методом за Г.В. Дервізом та А.М. Воробйовим [7]. Кількість еритроцитів визначали в камері Горяєва [8]. Визначення гематокриту проводили методом центрифугування.

Отримані числові дані опрацьовані статистично за допомогою стандартного пакету статистичних програм Microsoft Excel.

Результати досліджень та їх обговорення.

Дослідження, проведені при облові вирощувальних ставів, показали, що за вмістом гемоглобіну цьоголітки коропа відрізняються між собою. Так, у цьоголіток коропа, яких вирощували при підвищеному рівні природного корму в раціоні, що забезпечували інтродукцією зоопланктону, відмічено вірогідно вищий на 43,6 % ($P < 0,001$) вміст гемоглобіну та гематокриту на 25,1 % ($P < 0,05$) (табл.1) відносно риб із контролю.

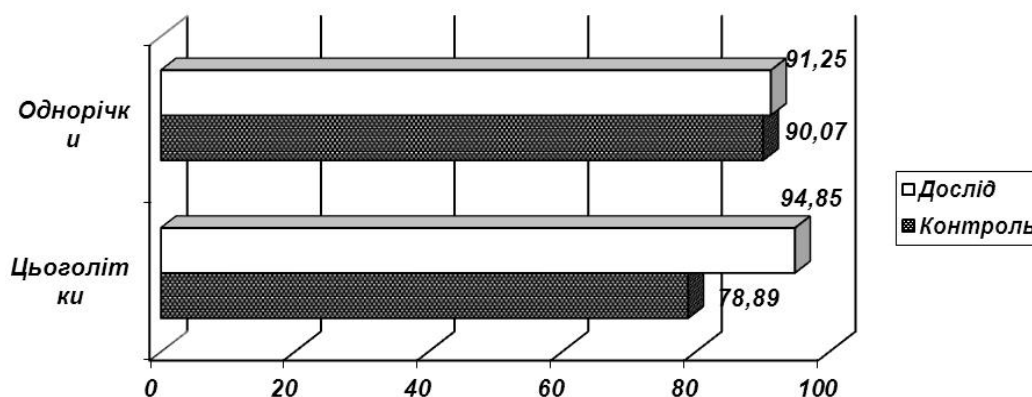
Таблиця 1

Гематологічні показники крові цьоголіток і однорічок любінського лускатого коропа, Великий Любін, 2012-2013 рр. (M±m, n=6)

Показники	Цьоголітки		Однорічки	
	Дослід	Контроль	Дослід	Контроль
Гемоглобін, г%	11,05±0,369***	7,70±0,587	11,43±0,43	10,68±0,24
Еритроцити, млн/мкл	1,172±0,050	1,004±0,087	1,27±0,06	1,21±0,07
Гематокрит, %	30,86±1,96*	24,67±1,52	40,5±0,85	36,67±2,15

Примітка: * $P < 0,05$; *** $P < 0,001$

При цьому насиченість еритроцитів гемоглобіном також була вищою на 20,0 % у цьоголіток коропа із дослідного ставу порівняно з цьоголітками, які споживали менше природного корму (рис. 1).

Рис. 1. Ступінь насиченості еритроцитів гемоглобіном у цьоголіток та однорічок любінського лускатого коропа (1×10^{12} г Нв/еритроцит) (n=6).

Оскільки як концентрація гемоглобіну в крові загалом, так і насиченість ним еритроцитів зокрема відображають фізіологічний стан цьоголіток коропа та визначають рівень адаптаційних та пластичних можливостей їх організму [1-5], отримані результати вказують на те, що заходи із збагачення природної кормової бази ставів при годівлі цьоголіток зерновими кормами сприяють покращенню їх фізіолого-біохімічних характеристик більшою мірою, ніж короточасна (15 днів) годівля комбікормом із вмістом протеїну 23,5%.

Дослідження, проведені після зимівлі весною, показали, що відмінності за дослідженими показниками між групами однорічок любінського лускатого коропа були незначними, хоча більш високі значення відмічені у однорічок, яких підгодовували культивованим зоопланктоном.

Висновки.

1. Підгодовлять цьоголіток коропа кормовим зоопланктоном у дослідному вирощувальному ставі забезпечила зростання вмісту гемоглобіну у крові на 43,6 % та гематокритної величини на 25,1 % і вмісту гемоглобіну в одному еритроциті на 20,0% порівняно із цьоголітками, яких вирощували з використанням традиційних заходів інтенсифікації.

2. Збагачення раціону племінних цьоголіток любінського лускатого коропа культивованим зоопланктоном покращує показники крові, що, у свою чергу, є важливою передумовою для формування здорового та високопродуктивного племінного стада.

3. Після піврічного зимового утримання гематологічні показники у однорічок коропа обох груп були близькими, хоча збереглась тенденція до вищих значень у коропів із дослідного ставу.

Література

1. Леоненко Е.П. Оснащенность организма рыб гемоглобином как показатель их жизнестойкости и продуктивности. Эколого-физиологические особенности крови рыб: сборник научных трудов. – М.: Наука, 1968. – С. 42-49.

2. Остроумова И.Н. Методические указания по использованию анализа крови для оценки качества выращивания молоди. — Л., 1966. — 11 с.
3. Лесненко Е.П. Морфо-физиологическая характеристика сеголеток карпа, выращиваемых в рыбхозах Белоруссии. Вопросы рыбного хозяйства Белоруссии. Т.УП, 1970. — С. 50-64.
4. Щербина М.А. Влияние условий питания молоди карпа (*Cyprinus carpio* L.) и белого амура (*Stenopharyngodon idella* VAL.) в летний период на обмен веществ и выживаемость в зимний период / М.А. Щербина, А.С. Гиряев, А.Е. Касаткина // Сб.науч. тр ВНИИПРХ Вопросы физиологии и кормления рыб вып. 74, М., 1999. — 127-147
5. Гринжевський М.В. Технологія зимівлі рибопосадкового матеріалу цінних об'єктів аквакультури / М.В. Гринжевський, А.І. Андрищенко, О.О. Олексієнко // Рибне господарство. — К. : Аграрна наука, 1999, — С. 27-58.
6. Ковальчук О.М. Вікові аспекти гематологічних показників любінських лускатих та рамчастих коропів, амурського сазана і їх гібридів/ О.М.Ковальчук, Я.В. Тучапський, В.М. Гарайда // Наук. вісник Львівської нац. акад. вет. медицини ім. С.З. Гжицького. — Львів. — 2007. — Т. 9 (№2), Ч. 3. — С. 34-36.
7. Дервиз Г. В. Определение гемоглобина фотоэлектроколориметром ФЕК-М. / Г.В. Дервиз, А.И. Воробьев // Лабораторное дело. — 1959 - №3.
8. Житенева Л.Д. Экологические закономерности ихтиогематологии / Л.Д. Житенева. — Ростов-на-Дону: АзНИИРХ, 2000. — 56 с.

Summary

A. Tuchapska, O.Frishtak, L.Mormil
DYNAMICS OF BLOOD YOUTH LYUBINSKY SCALY CARP
DEPENDING ON GROWING CONDITIONS

It was studied the dynamics of hematological parameters young carp Lyubinske in the application traditional of measures of intensification of natural forage and the introduction of fodder zooplankton.

Рецензент – к.б.н., доцент Божик В.Й.